Er det nye initiativ vi kunne tatt, eller skal vi jobbe på andre måter?

Innspill fra ADRA Norge:

Norge bør posisjonere seg som en ledende pådriver for demokratisk deltakelse i kontekster der handlingsrommet for sivilsamfunnet krymper. Dette innebærer økt støtte til lokalt forankrede sivilsamfunnsaktører og til rettighetsbasert formell og ikke-formell utdanning som bygger veier til samfunnsdeltakelse, ansvarliggjøring og demokratisk engasjement.

Norge bør også fremme en mer helhetlig tilnærming som kobler sammen utdanning, sivilsamfunn og demokratisk utvikling. Målet er å hjelpe mennesker til å organisere seg, delta i beslutninger og stille institusjoner til ansvar, også i kontekster der direkte demokratistøtte møter restriksjoner.

Dette er særlig viktig fordi Norad selv beskriver det krympende handlingsrommet for sivilsamfunnet som en trussel mot demokratiet. Norad definerer også handlingsrommet ut fra forsamlingsfrihet, organisasjonsfrihet og ytringsfrihet. Norges merverdi bør derfor være å beskytte de rammebetingelsene som gjør det mulig for lokalsamfunn å organisere seg, ytre seg, delta og stille makten til ansvar.

Hvordan kan vi spille sivilt samfunn gode, og er det rom for et bedre samspill mellom oss?

Innspill fra ADRA Norge:

Norske sivilsamfunnsorganisasjoner bør ses som strategiske partnere i demokratisk utvikling, ikke bare som gjennomføringspartnere. Gjennom langsiktige relasjoner med lokale organisasjoner og lokalsamfunn kan de gi verdifull innsikt i hvordan handlingsrom, deltakelse og ansvarliggjøring kan styrkes i krevende kontekster.

Norge bør styrke den politiske dialogen med norske og lokale sivilsamfunnsorganisasjoner. Norge bør også sørge for at finansieringsordningene støtter lokalt definerte prioriteringer, sterkere lokale institusjoner og mer lokal beslutningsmyndighet. Dette bør omfatte norsk engasjement i faste konsultasjonsfora for sivilsamfunnet på landnivå gjennom ambassader. Norge kan jobbe for at likesinnede givere og alle partnerkanalene for norsk støtte også støtter opp om slike nasjonale konsultasjonsfora. Der skal lokale organisasjoner, kvinne- og ungdomsgrupper, trosaktører, lokalsamfunnsstrukturer og menneskerettighetsforkjempere trygt kunne ta opp bekymringer, peke på begrensninger i handlingsrommet og påvirke norske prioriteringer før beslutninger tas.

Finansieringsmodellene for sivilsamfunn bør styrke hele økosystemet, og belønne koalisjonsbygging, ansvarlighet overfor egne medlemmer og målgrupper, gjensidig

læring og lokale aktørers evne til å påvirke beslutninger utover én prosjektsyklus. Norge bør også fremme en mer strukturert representasjon av lokalt sivilsamfunn i politisk dialog, programutforming og giverkoordinering i politiske fora med styresmakter i partnerland. Det innebærer å gå fra ad hoc-konsultasjoner til forutsigbar deltakelse i styringsgrupper, referansegrupper og gjennomgangsmekanismer. Representasjonen bør være bred nok til å omfatte uformelle og lokalsamfunnsbaserte aktører, ikke bare store registrerte organisasjoner som allerede behersker giversystemene.

Bør vi stille strengere krav til vår finansiering?

Innspill fra ADRA Norge:

Prioriteringen bør ikke være flere administrative krav, men tydeligere forventninger til lokalt ledet utvikling og demokratiske resultater. Finansiering bør i økende grad vurderes ut fra om den styrker lokalt eierskap og handlekraft, deltakelse, ansvarliggjøring og lokal beslutningsmyndighet.

Samtidig må kravene være forholdsmessige og tilpasset konteksten. I sårbare og politisk sensitive kontekster er fleksibilitet, langsiktige partnerskap og rettferdig risikodeling ofte mer virkningsfullt enn rigide etterlevelseskrav. Norsk finansiering bør derfor også gi rom for trygg deltakelse og ansvarliggjøring. Dette gjelder særlig der støtten berører utdanning, arbeid, beskyttelse, demokrati, menneskerettigheter eller lokalt styresett.

Norad bør måle lokalisering etter reell beslutningsmyndighet, ikke etter hvor stor andel av midlene som overføres. Relevant fokus er hvem som setter prioriteringene, kontrollerer ressursene, håndterer risiko, representerer programmet og har myndighet til å gjøre endringer når konteksten endrer seg.

Andre gode ideer?

Innspill fra ADRA Norge

Norge bør bruke sin evne til å samle aktører til å legge til rette for giverkonsortier om handlingsrommet for sivilsamfunnet i sårbare og begrensede kontekster. Slike konsortier kan redusere fragmentering, samordne risikotoleranse og støtte felles beskyttelsestiltak for sivilsamfunnsaktører. De kan også etablere felles standarder for fleksibel, flerårig og lokalt ledet støtte, gjennom for eksempel OECD.

Stortingsmeldingen bør gjøre handlingsrommet for sivilsamfunnet til et tverrgående hensyn i norsk utviklingssamarbeid. Ambassader og tilskuddsforvaltere bør jevnlig vurdere om de norske virkemidlene gjør fire ting:

- styrker lokale stemmer
- gir lokale partnere trygge kanaler til å påvirke prioriteringer
- overvåker restriktive lover og trusler
- sikrer at støtte til tjenesteyting også gir rom for å kreve rettigheter, organisere seg kollektivt og ansvarliggjøre offentlige myndigheter